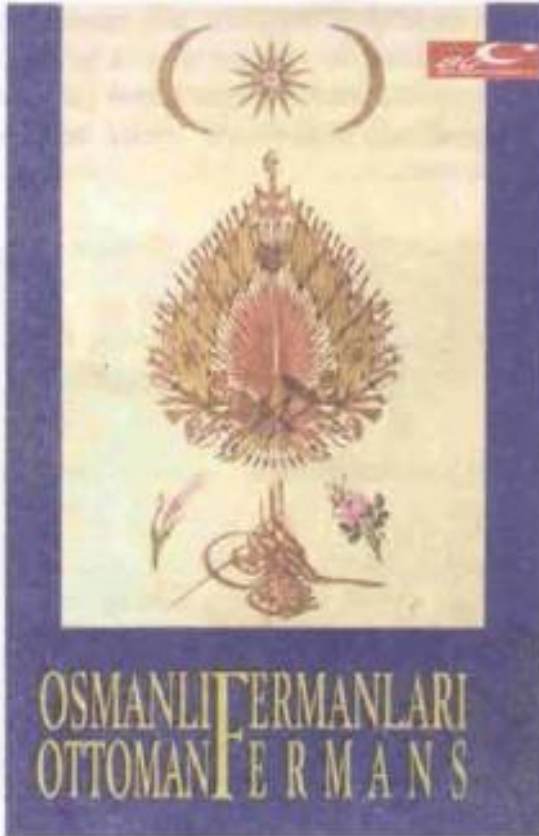

KİTAP TANITIMI

OSMANLI FERMANLARI

(*Osmanlı Fermanları / Ottoman Fermans*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, 3. baskı, Ankara 2003, 408 sahife, fiyatı 40 milyon)

Osmanlı Arşivleri, sahip olduğu tarihî, siyasî, iktisadî belgelerin yanı sıra, müzehhep ferman ve beratlarıyla da aynı zamanda bir sanat arşivi hüviyeti taşımaktadır. Şüphesiz ki bir milletin sanatı, aynı zamanda ait olduğu dönemin ve kültürün en mükemmel yansımasıdır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan "müzehhep fermanlar", döneminin çok önemli olaylarını ihtiva ettiği gibi, sanat ve estetik anlayışını da ortaya koymaktadır.

Türk kültür ve sanat değerlerini -bu arada Osmanlı arşivlerini de- ilim ve sanat dünyasına ve ilgililere tanıtmak maksadıyla söz konusu fermanlardan Sultan II. Mehmed, II. Bayezid, I. Selim, I. Süleyman, III. Murad, IV. Mehmed, II. Süleyman, III. Ahmed, II. Mustafa, III. Ahmed, I. Mahmud, III. Osman, III. Mustafa, I. Abdülhamid, III. Selim, IV. Mustafa, II. Mahmud, Abdülmecid, Abdülaziz ve II. Abdülhamid dönemlerine ait toplam 180 adet fermana yer verilmiş-

tir. 3. baskısı genişletilmiş olarak yapılan eser, Sultan II. Mehmed (Fatih)'e ait, 1475 tarihli fermanla başlamaktadır. Eserde yer alan fermanlardan bazılarının konuları şöyledir:

- Beytullahın ve Kamame kiliseleri ve çevresinin Rum Patriği ve ruhbanlarına verilmesi (1688).
- Niğbolu'nun Lofça nahiyesine bağlı Traviç, Vulçitrın ve diğer köylerde zeâmet sahibi Tirsinikli oğlu Ahmed Çavuş'un uygunsuz hareketlerinden dolayı zeâmetinin kendisinden alınıp bir başkasına verilmesi (1721).
- İstanbul'da bulunan Haremeyn Vakıflarına Haremeyn Müfettişi'nin bilgisi olmadan mütevellî tayin edilmemesi (1731).
- İstanbul ve çevresinde oturan Rum ve Ermenilerin evlenecek olanlarından eskiden beri alınmakta olan meblağdan daha fazla vergi alınmaması ve fakir halkın korunup gözetilmesi (1793).
- Eğir'de Hızır-İlyas Kilisesi'nin harap olan yerlerinin eski şekliyle onarılması (1794).
- Şam'da bulunan Emeviye Camii görevlisi Hibetullah'ın, caminin bakım ve onarımını yapmamasından ötürü vazifeden alınması (1809).
- Zeytun kazasındaki Penali Eksene Manastırın rahiplerine yapılan zulmün önlenmesi (1815).

Eserde, her fermana dair verilen bilgilerin İngilizce tercümesi de yer almaktadır. Kitabın sonunda ayrıca bir Sözlük bulunmaktadır. Sözlük, gerek belgelerin muhtevasını, gerekse diplomatikasını aksettirmekte ve ayrıca belgelerin üzerinde uygulanan san'at ve tezhibe dair malûmat vermektedir.

Kitabın sonunda, Osmanlı padişahlarının saltanat yıllarını ve sadrâzamların sürelerini ayrıntılı olarak belirten ve Türkçe-İngilizce olarak hazırlanan bir çizelge de yer almaktadır.

Tulin PEKTEKİN